

V plynárenství se potkává geopolitika s byznysem

„Zemní plyn v příštích třiceti letech určitě neztratí své místo v energetickém mixu,“ je přesvědčen Martin Slabý, předseda Rady Českého plynárenského svazu.

Kdy skončí plyn? O dosažení takzvaného peaku se zejména u ropy mluvilo už mockrát...Je to vůbec dnes důležitá otázka?

Dostupnost zemního plynu se nyní počítá v řádu větším než 200 let. Když se díváme na technologický vývoj, vývoj malých jaderných reaktorů, vodíkové pohony, tak se dá téměř s jistotou říct, že během 200 let lidstvo najde takovou technologii, že bude schopno se zásobovat energií a dopravovat se i bez plynu. Určitě si však nemyslíme, že k té nádherné budoucnosti dojde před rokem 2050. Zemní plyn tu bude mít význam možná i 200 let. Říkám to v podstatě s jistotou, kterou mi utvrzuje každoročně zveřejňovaný Energy Outlook největší energetické autority na světě, International Energy Agency. Zabývá se spotřebou včetně její prognózy, těžbou, objevenými nalezišti atd. Objevované zásoby plynu v nových nalezištích rostou rychleji než jeho spotřeba. Jestliže jsme v devadesátých letech říkali, že máme plynu na sto let, tak je tomu dnes jinak a hraje v tom hlavní roli nekonvenční plyn. Konvenční těžba zemního plynu v nově identifikovaných zásobách nehraje největší roli, podstatnější jsou plyny břidličné a jiné nekonvenční. Zemní plyn je v obrovských objemech v pískách, jak v pobřežních, tak v pouštních, dále tu jsou obrovské zásoby plynu uložené v hydrátech v pobřežních šelfech všech oceánů, jenom je ještě neumíme účinně a ekonomicky těžít. Podívejme se však na těžbu břidličného plynu v USA, právě ta způsobila, že dnes máme přetlak plynu na trhu a nízké ceny. Kdo ví, kde budou technologie těžby plynu z hydrátů za padesát let?

O těžbě z břidlic v USA se u nás často mluví v černých barvách, že je to devastující...

Tam to ale zdaleka tolik neprožívají jako my, jsou za tuto možnost vděční, protože tak dokázali skutečně významně snížit cenu energie, takže se do USA začal vracet průmysl. Navíc, o čemž se u nás taky moc nemluví, je jejich zcela obdivuhodná emisní výkonnost. Výroba v uhelných elektrárnách padá rapidně dolů a přechod na zemní plyn je nejen ekonomicky výhodný, ale i ekologičtější. USA nikdy nepodepsaly Kjótský protokol, a přesto se dostaly díky tomuto vývoji nad jeho cíle. A pokud jde o poškození krajiny, Američané tvrdí, že se to neděje. Do vody, která se vhná dolů, aby se dělily břidličné vrstvy a mohl se uvolnit břidličný plyn, se dávají zpěňovadla, ovšem velmi malé jednotky procent. Kolegové z plynárenství v USA nám říkají, že víc zpěňovadla jíme ve zmrzlině, dává se do ní, aby hned neroztála. Američané si ovšem umějí dělat dobrou reklamu.

Je úspěšná těžba z břidlic důvodem, proč jsou USA tak silně proti plynovodu Nord Stream 2?

Ty důvody jsou v podstatě dva. Budou brzy schopní zkapalňovat 100 miliard krychlových metrů plynu za rok. Při evropské spotřebě 450 – 500 miliard za rok to činí skoro 25 % spotřeby. Je to ale také polovina toho, kolik do Evropy dodávají zemního plynu Rusové. Původně byl export zkapalněného plynu určen především pro Japonsko, Čínu a Koreu. Ale přeprava Panamským průlivem a přes Tichý oceán je rozhodně dražší než přes Atlantik do Evropy. V Tichomoří jim navíc vyrostl obrovský konkurent, Austrálie, která je schopna dodávat ve velkém zemní plyn. Na břidličný plyn v této zemi navíc ještě ani nesáhli, ač tam velké zásoby mají. V americkém tlaku se tak potkávají zájmy geopolitické a zájmy byznysu. Nelze říci, který je převládající.

Proč ČR Nord Stream 2 bezvýhradně podporuje? V čem pro nás bude užitečný?

Vždyť přes Českou republiku poteče ročně o 35 miliard kubíků plynu víc! Net4Gas postaví další "Gazelu", souběžnou s již existujícím plynovodem. Nový plynovod se v západních Čechách napojí na tradiční plynovod na slovenské hranice a přes slovenskou zkratku do Baumgartenu v Rakousku. Tento tranzit přinese velké peníze, což bude prospěšné i pro český státní rozpočet. Protože tu není dostavěné jiné severojižní propojení pro dodávku plynu, tak bude napojení na dvojku Nord Streamu geograficky hlavní plynovou magistrálou. Musíme si také uvědomit, že Německo bude v budoucnosti na plynu hodně závislé a ve spoléhání se na tranzit plynu přes Ukrajinu a Polsko vidí Němci bezpečnostní rizika. Když povedou pod Baltem dva plynovody, tak je to vlastně záložní zdroj, který realistický podnikatel vždycky má, aby se v případě poruchy zařízení neocitl v blackoutu.

Jste předsedou Rady Českého plynárenského svazu, který letos oslavuje sto let existence. Začínal ovšem určitě v jiné podobě, než má dnes...

Brzy po vzniku Československa, v roce 1919, byl založen Český plynárenský a vodárenský svaz. Už v roce 1931 jsme byli spolu s deseti dalšími zeměmi světa zakladateli světové plynárenské organizace International Gas Union, v níž je dnes víc než sto členských zemí. Dnešní plynárenský svaz navazuje na historickou tradici, ale jeho poslání se hodně posunulo. Dá se říci, že do devadesátých let minulého století byl ponejvíce svazem technickým a technologickým, kde se potkávali plynaři, aby si vyměňovali zkušenosti a budovali technické know-how. Tato platforma existuje ve svazu dodnes, pro naše členy toho ovšem děláme víc. Jsme garanty a spoluautory technických předpisů v plynárenství, ale to už nestačí. Dnes spočívá převážná část svazové činnosti v práci s legislativou, jak českou, tak evropskou. Aktivně se zapojujeme do všech debat a přípravy nových předpisů a strategií. Pro plynáreníky je svaz tím hlavním nástrojem k připomínkování legislativy, a to jak technické, vnitroplynárenské, tak celostátní. Bez toho bychom byli poloviční. Právě to je důležitou misí plynárenských svazů po celé Evropě i ve světě.

Co je pro plynaře v současné době v legislativě nejdůležitější?

Zcela rozhodně veškerým diskusím vévodí klimatická změna a Pařížská dohoda z roku 2015, která skutečně v Evropě posunula uvažování o energetické strategii převážně k obnovitelným zdrojům energie, k omezování těch fosilních, k problému energetické soběstačnosti. V této oblasti se zemní plyn musí silně ozývat, protože některé hlasy jsou natolik posunuté v antifosilní rétorice, že tvrdí, že zemní plyn jako fosilní palivo v energetickém mixu příštích třiceti let ztratí své místo. Musíme velmi klidně a bez emocí vysvětlovat, že tento názor nepokládáme za správný, že nejschůdnější, nejrychlejší a nejlevnější cestou k nízkoemisní budoucnosti je právě zemní plyn. Pokud jde o domácí legislativu, tak v tuto chvíli se vedou velké diskuse o energetickém zákoně. Za poslední dva roky vzniklo několik větších či menších novel, z nichž se prakticky žádná neuchytila. Dnes proto diskutujeme o tom, že do toho půjdeme naplno, všechny sektory v energetice, Ministerstvo průmyslu a obchodu, legislativci státu a další, a připravíme návrh úplně nového energetického zákona místo toho, aby se z opatrnosti dělaly jen jednotlivé malé novely, ponejvíce technického charakteru. Já vím, že už se o to pokoušeli jiní a vícekrát, ale zlomit hůl nad tím nemůžeme...

Jsou v plynárenství ve všech evropských zemích zájmy shodné?

Dost se lišíme. Středoevropský blok s jistou výjimkou Rakouska, ale včetně Německa, považuje plyn za jasnou volbu. Naše strategie je postavena na nejméně třech pilířích. Je to jaderná energie, energie z plynu a energie z obnovitelných zdrojů energie. Poláci dlouhodobě prosazují také uhlí, méně se kloní k jádru, ale neodmítají ho. Rakousko je specifické vysokým podílem vodních elektráren a odmítáním jádra. Pro ostatní země v tomto regionu je hlavním frontmanem Německo, které s plynem počítá, ovšem odmítá uhlí a jádro. Je to velmi pochopitelné, protože když zavřou jaderné i uhelné elektrárny, byli by závislí jen na fotovoltaike a větrnicích. Německo proto nyní vsadilo na to, že jistotou pro jeho občany i průmysl bude energie z plynu.

Jak se těšíte na plynový balíček EU?

Balíček pro elektroenergetiku má dostat sestřičku, plynárenství, nebude ale asi zimní. Měl být vydán už v letošním roce, ale na madridském fóru regulátorů, které se koná každý rok v červnu, bylo oznámeno posunutí termínu na první polovinu roku 2020. Je to rozumné a vidím k tomu dva důvody. Za prvé je na tom ještě hodně práce a za druhé v tom bude hrát roli silný hlas Německa, které bude v první polovině příštího roku předsedat EU. To si určitě v plynárenském balíčku rádo a s chutí vše pohlídá. Dá se říci, že je to pro ČR výhodné, protože v tom, co si myslíme o plynu, jsme s Německem zajedno.

Zdroj: Anopress IT, PRO-ENERGY/zkráceno, 16.09.2019